

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

PREPARANTSE PEL BALL ELECTORAL

Jopart

—¿Ab quin traje d' aquests me podria disfressar perque la gent no 'm conegúés?

CRÓNICA

A la Casa gran hi ha maró gran. Per un costat l'Ajuntament, fill del sufragi; per altre costat l'arcalde de R. O., que, segons deya, no volia ficarse en política... però que per lo vist la política 's fica en ell com l'aygua s'introduheix en la boca dels que 's negan.

Mala obra va ferli 'l sardanista Sr. Cambó fentlo venir de Madrid á corre-cuyta, pera posarlo en un verdader compromís.

¡Pobre Sr. Monegal!

Tant ben rebut allà en la terra del Os, ahont tota la gent d'upa de la situació li extrenyían la má ab afecte y li somreyan ab carinyo; y aquí, en cambi, rebregat per tothom, pels catalanistas, pels republicans y pels que no son republicans ni catalanistas, disgustats, incomodats tots per naps, per cols ó per xirivias.

Els uns per la qüestió dels arcaldes de barri, trobant que 'l Sr. Monegal els ha deixat en bitza; els altres per la qüestió dels consums, prenent que ha pososat el prestigi de la Comissió al interés de un empleat *cabessut*; els de las oposicions perque troban que l'arcalde es massa polítich, y 'ls de l'olla perque se 'ls figura que n' es poch; el fet es que s' ha creat una situació deliciosa.

¡Bonica sardana la que li fan ballar els uns y 'ls altres!

Quan formava part del rotllo podia dir:—Sino que 'm tenen agafat per las mans, me 'n aniria á casa!

Y ara que todas las mans se li retiran continúa ballant tot sol. Y á casa no se 'n hi va perque está marejat, y sens dupte 'l mateix mareig no li deixa trobar el camí.

Sort de 'n Maura, que á son pas per Barcelona 'l divendres de la senmana passada, 'l va rebre entre 'ls seus brassos, donantli entenent de sostenirse á *todo evento*.

El matí van anar tots dos á oír missa á Santa María del Mar, y á la tarde, el Pare Maura, avants de marxar cap á Madrid, va confessarlo, prodigantli tots els consols de la santa religió silvelina. No se sab si á més del Viátich li va administrar la Extrema-unció. Pero lo que sí 's pot afirmar es que va reconfortarlo, de tal manera que 'l malalt al tornar al despaig de l'arcaldia y asseures de nou al silló dels disgustos, semblava un altre home.

En lloch de dir com de costum:—Me 'n vaig á casa—es fama que deya y repetia:—Diguin lo que diguin, fassin lo que fassin, mal m' empenyín, mal m' arrastrín, no 'm moch de aquí. El govern m' hi ha posat y sols el govern me 'n podrá treure.

En tant el *Cabessut* fregantse las mans plé d'alegría devia exclamar:—Bravo! Ja som dos! A mí tampoch me treu ningú de la inspecció dels Consums.

No volém cap mal á D. Joseph; ens es simpátich per més de un concepte y en especial per la franca sinceritat ab que s' expressa y per las bonas intencions de que ha donat probas en el curt espay de temps que porta d'empunyar la vara. Pero ab la mateixa franquesa qu' ell sol usar li havém de dir que l'empresa que s' ha imposat es de una solució tan difícil com els problemas de la quadratura del círcul y del moviment continuu.

Ser arcalde de una ciutat de la importancia de Barcelona, per nomenclament de un govern que resúm la política palpitant de la nació, baix el peu

forsat de no ser polítich es més que un problema insoluble, es una verdadera incongruencia. Vulgui ó no vulgui l'arcalde haurá de fer política, y no ténint ideas propias y havent de reflexar las del govern que l' ha nombrat, fará política dolenta, lo qual es encare pitjor.

Aixó no succehiria si la corporació municipal recobrava 'l dret de nombrar directament al arcalde. En aquest cas podria l'arcalde tenir enemichs en la corporació; pero hi tindria també apoyos, si s' agenciava pera conservar la benevolensa y l'ajuda dels que l' haguessin nombrat.

El Sr. Monegal, tal com se troba avuy, més que víctima dels elements que 'l combaten per no haver lograt contentarlos, es una víctima del govern que l' ha posat en un lloch tan compromés y ho es sobre tot, y principalment, de las sevas propias ilusions.

¡Quín espectacle més hermós va donar diumenje la *purria* de Barcelona!

Més de 60 mil *brétols* varen reunirse en la montanya del Coll, pera solemnisar á ple ayre, á la llum espléndida de un sol de gloria, entre las palpitations de una primavera anticipada, que blanquejava ab la flor dels atmetllers, el XXX aniversari de la proclamació de la República espanyola.

No 'ns toca aquí enfondir sobre la significació política del acte; pero no podém prescindir de son aspecte pintoresch.

Aquell formiguer de ciutadans pacífichs de todas las classes socials, de todas las edats y de tots els sexes que pels diversos camins que conduheixen al Coll, se dirigia á la montanya, formant animadas y alegres professons; aquella atapahida multitud, que de dalt á baix ocupava l' altura, menjant y bevent els uns, paladejant els altres ab delicia, á falta de comestibles, la satisfacció íntima de realisar una manifestació tan colossal y tan expansiva, sense el més petit disgust, ni 'l contratemps més mínim; aquell ordre dintre de la llibertat més amplia y aquella serenitat y aquella cordura inalterables, son espectacles únichs que sols se veuhen á Barcelona.

Escampin la noticia per tot lo mon y 'l mon se 'n admirará. «Xeixanta mil ciutadans han pres part en l' aplech republicá del Coll, y no hi ha hagut la més petita renyina, y no s' ha vist un sol borratxo.»

Aixis procedeixen els brétols, els perdularis, la *purria* y 'ls fills del burdell.

Pero dihém mal: alguna cosa va haverhi, que l' *Avi Brusi* ha tingut bon cuidado de consignarho, fent posar la pell de gallina als seus suscriptors y á la gent de bé. Si senyors: l' *Avi Brusi* está en lo cert quan diu: «Concurrieron también algunas músicas que tocaron la Marsellesa, y terminó la fiesta á hora avanzada de la tarde, *habiéndose dado vivas á la anarquía y á la dinamita*, según manifestación del representante de la autoridad que asistía á la misma.»

Aixó es cert com l' evangeli. Sols que dels 60 mil manifestants els 59,999 no varen sentir res; pero basta que ho sentís el *representante de la autoridad*, pera que tinguém de admetre la seva versió com á verídica. Hi hagué realment un individu que doná aquests crits, pero no ab veu forta, sino á cau d'orella del *representante de la autoridad*.

Segons noticias era un fulano com de uns xeixanta anys, de bona estatura, bastant flahó, y de moviments desenvolts. Caracterisavan la seva fesomia unas cellas espessas com dos manyochs de borra y una barbassa gris esburifada que li queya fins á la cintura. Portava al cap una barretinota suada á tall de gorro-frigi, vestia una brusota apedassada y calsava unas espartenyotas de cinch betas. Feyá horror y podia. Y ab tot alguns que varen

A LA RÚA

sentirlo parlar asseguran que tenia una veu atemorada, com de femella.

En lo més fort de l'animació no falta qui 'l va veure ficarse en el Santuari: creyentse que aniria á robar els ornaments ó á buydar las caixetas de las almoynas va seguirlo, y aquell home terrible va ajonollarse, pregant devotament. Aixís va permaneixer fins á posta de sol. Quan la festa s' acabava va sortir, y dirigintse de dret al *representante de la autoridad*, va dir-li alguna cosa á l'orella. Serian els crits de ¡Viva la anarquial y ¡Viva la dinamita! El representant de l' autoritat va apuntarse'ls en una cartera, y aquell terrorista, cumplerta la seva missió, va anar á pendre un carruatje que l' esperava y que se l' emportá camí avall. ¡Anava en cotxe! Llástima fou que ningú l' hagués pogut seguir. Pero un vehí del carrer de la Llibreteria va veure baixar á un home de aquestas senyas y ficarse á ca 'n Brusi.

Lligant caps, y fixantse en la seva estatura, en la seva veu atemorada, y sobre tot en la circumstancia de haver permanescut més de dos horas ajonollat, resant á la verge del Coll, hi ha motius més que suficients pera creure qu' era D. Teodoro Baró en persona, disfressat de demagogo.

Si en recompensa al gran servey que acaba de prestar á la causa del ordre tirant una gota de vinagre sobre una manifestació la més hermosa y la més intaxable que s' ha vist may á Barcelona, no li donan la direcció efectiva del *Diari*, junt ab la barretineta d' estám del difunt Sr. Mañé y Flaquer, ja pot renunciarhi per sempre més.

El pobre Sr. Baró morirá sense obtenirla.

P. DEL O.

ÍNTIMA

—Mira la farigola
qu' en la orella portavas fa un moment.

—¡Vacha! M' hi chugo qualsevol cosa que este carró es el
de la chent de bé.

QUATRE REDOLINS

DE L' AUCA DEL «REGIONALISTA MALO»

Se mete en cosas de gas, y se entrebanca.

Quina llástima! Té... l' han trepitjada mos companys sens volguer.
Encare guarda aromas... En ma boca li vull amortallar els planys darrers.
—Qu' ets extrany!...—feu m' aymfa amanyagantme dolsament els cabells.
—Es afició que sento de criatura...
Es el dalit etern
de besar lo que 'l mon en sas onadas arrastra injustament.
Jo amo sempre las cosas llatzeradas: las aus sens niu, las flors en jorns d' hivern.
Jo estimo las estrellas que rellican, lo caigut, lo malmés...
Puig, si no fos aixís... ¿te pensas qu' ara m' avindria á besar els llabis teus?...

JESÚS RECASENS

INTERVIEW

- ¿Senyora Pepal!...
- ¡Hola! ¿Vosté per aquí? ¿Quin diastre de vent el porta?
- El vent de la curiositat, no sé si sana ó malsana; pero curiositat irresistible y que sóls vosté pot satisfacer.
- ¿Ja n' está segura?
- Seguríssima. Veig que, afortunadament, continúa dedicantse á llogar trajos per máscaras.
- ¡Y donchs! ¿Qué vol que fassi una? Trenta anys qu' exploto aquest rengló y...—á vosté no li haig d' amagar, perque no crech que sigui investigador de contribucions,—no puch queixarme'n.
- Ara veurá l' objecte de la meva visita. Voldria que 'm digués la veritat sobre 'l Carnaval; si es cert que va en decadencia, que passa de moda, qu' está donant, com jo penso, las últimas boquejadas.
- ¡Ave Maria!.. ¿En qué 's funda per fer aquestas suposicions?
- En lo que veig. El Carnestoltas típich y tradicional pot dirse que ha desaparecut; la *Rúa* no es

ni sombra de lo qu' era; de cabalgatas, aquellas grans cabalgatas que anys enera feyan sortir á tot Barcelona al carrer, ja ni se 'n parla...

—Donchs, veji lo que son las cosas; á pesar de tot aixó que vosté diu, y que quan vosté ho diu deu ser veritat, el Carnaval s' aguanta tan ferm y aixirit com sempre, proporcionant al meu establiment tants ó més ingressos qu' en el temps de las cabalgatas, de la *Rúa* y del Carnestoltas típich y tradicional que vosté cita.

—De modo que 'l negoci...

—Brillant, creguim, brillant: hi ha horas, sobre tot els dissabtes, que materialment no m' entench de feyna.

Habla del honor municipal, y hace una gran plancha.

- ¿Quíns son els trajos que tenen més salida?
- ¡Oh! Segóns: aixó depén de molts cosas. Pot dirse qu' en materia de disfressas cada qual es cascú.
- Pero sempre hi haurá preferencias, modas, istils més buscats uns que altres...
- Segurament. L' estreno, verbi-gracia, d' una comedia ó sarsuela que fassi soroll, influheix en el Carnaval d' un modo extraordinari. Sempre recordaré que 'l primer any de la *Verbena de la Paloma* tothom me demanava vestits *chiné* y mantóns de Manila.
- ¿Es vosté la que tria 'l trajo á la interessada ó ella la que se l' esculleix al seu gust?
- Va com va. Pero jo hi tinch tanta práctica, que ab un cop d' ull endavino lo que á cada una li ha d' agradar més.
- Per exemple, entra una criada... ¿Quin vestit li ofereix?
- Un de senyora, de dama rica, de condesa. Es una regla que may m' ha fallat: tothom desitja ser alló que no es. Si aquí hi vinguessin senyoras—que no n' hi venen—els presentaria un trajo de pescatera ó de pastora, y de fixo que 'l trobarian deliciós.
- ¿No ha observat si la professió de las clientas influheix en els seus gustos?
- Alguna cosa hi ha d' aixó. A las modistas he no

tat que no 'ls agrada res que tingui caràcter fastuós. Jo crech que á forsa de veure vestits elegants y primorosos han acabat per agafals'hi tirria. Per xó generalment totas se disfressan de bruixa, d' *Urganda* ó de *du-na*.

—¿Y las cotillayres?

—Aquestas ja tenen més pretensions. «¿Cotillayre es vosté?, li dich quan se me 'n presenta una. Donchs vingui aquí.» Y la poso al davant dels maniquís ahont hi ha 'ls trajos de passiega, d' *aldeana*, de valenciana rica.

—¿No li ve may cap treballadora de fábrica?

—¿A cabassos! Y que no 'ls agrada poch ni gayre 'l lluhir á n' aquestas! Lo primer que demanan es un vestit que *llami forsa*. Brodats, galóns, or, entiquetas, puntas, encare que siguin d' espart... Volen una cosa que 's veji, que imposi, que deixi *espalmat* al públich.

—¿Sembla mentida!...

—¿El qué?

—Qu' en els temps que corrém hi haja encare qui s' entretingui ab aquestas ximplerías.

—¿Pero si 'ls temps que corrém son els mateixos temps de tota la vida!

—¿Oh cá! ¿Qué n' hi ha de diferencia entre avuy y trenta anys enrera!

—La diferencia, tal vegada, la sentirá vosté: 'l

com segurament ho dirán, que aixó es cursi y ridícul y que «sembla mentida que hi baji encare qui s' entretingui ab semblants ximplerías.»

—¿Hola, hola! ¿D' ahont ho ha tret vosté tot aixó?

—¿Ah! ¿Sab lo que deya aquell carreter?

«L' anar pel món ab las mulas *despeca* molt las potencias.»

Donchs, ab perdó del carreter sigui dit, cregui qu' encare las *despeca* més el llogar trajos pera máscaras.

—¿Prou que ho veig, senyora Pepa, prou que ho veig! Está vosté feta una *Séneca*.

—¿Ho diu de serio?

—¿Vaya!

—Gracias pel favor... encare que no sé qué vol dir.

A. MARCH

ENVEJA

Aucellet d' alas pintadas que casi amagat refilas content de veure *Natura* verdosa, ab flors purpurinas, ab un cel daurat que vessa la claror que 'l sol li envía; dítxós tú que al menys ignoras del sér humá la perfidia ab son seguit de rancunias d' envejas y odís que irritan. El teu cant es per mí bálсам que 'l cor malmés m' alivia del gran mal causat per l' home, el sér que mes diu qu' estima, el sér que irritat pert l' esma y esma-perdut calumnía.

J. COSTA POMÉS

ACTE PRIMER

Tota la vida que sento dir lo mateix:

«El dret electoral es la font de tots els drets.»

Tiene tratos con un rector, y le filan.

món no se 'n adona. Desenganyis; els anys passen, pero la humanitat es sempre la mateixa.

—¿Vol dir?

—¿Quín dupte té! Fa trenta anys—aquests trenta anys de que vosté parla—¿quí era 'l que 's disfressava? Els jovenets, els que llavors venían al món. Avuy aquells jovenets tenen ja cinquanta anys y, naturalment, troban que 'l Carnaval es una tontería, y «que sembla mentida qu' encare hi haja qui 's disfressi.» Pero entretant han vingut joves nous que, plens de fantasía y ilusions, desitjan disfressarse y divertir-se, y ho fan á tota máquina, sens perjudici de que dintre d' altres trenta anys diguin també,

Va á San Martín á hacer un sermón, y le silban de mala manera.

EL CABALLER PINI

Admira quan se defensa,
no té rival quan ataca
y es mestre en donar *sabllassos*,
al cap, ¿eh? no á la butxaca.

»El dret electoral es la base de las naciones ben constituhidas.

»El poble que no disfruta d' aquest dret, ó que si 'l disfruta no l' exerceix, ó que si l' exerceix no ho fá ab la deguda altesa de miras, no es un poble degudament organísat, sino un remat d' homes, un aplech d' individus, una tribu.»

Y tant ho he sentit á dir, que al últim—confesso la meva debilitat—m' ho havia arribat á creure.

Veus aquí, donchs, que aquest dia, com llegís en un periódich qu' havia quedat obert el período electoral y que las llistas dels que á votar tenen dret estavan exposadas en els baixos de la Casa Gran, recordant alló de la «font» y alló altre de «la base de las naciones ben constituhidas», me revesteixo de valor—que creguin que se 'n necessita—y 'm planto á la Casa de la Ciutat pera veure si 'l meu nom figura en el lloch que segóns la lley li correspón.

Atravesso la gran portalada de la casa del poble y pregunto á un guardia:

—¿Las llistas electorals?

—Más adentro, sota las voltas.

—¿Quinas voltas?

—¡Las del patio, hombre!—

No sé si 'l municipal se 'n va adonar, pero, no vull amagarme'n; vaig fer una mueca de las més raras que pot arribar á dibuixar la cara humana.

¡Si van acudirme'n d' amargas reflexions al sentir la resposta del digníssim Xanxas!

Las llistas electorals, base de las naciones y font de tots els drets, exposadas, com un carretó abandonat, ¡sota las voltas del patil!

¡Galdosa manera de rodejar de prestigi aquesta funció augusta, sense la qual els pobles no son més que remats d' homes, collas d' individus, tribus!...

No hi va haver manera d' evitarho. Vaig pensar en lo *gran* que la Casa Gran es, y recordant la comoditat ab qu' en ella están instaladas numerosas oficinas d' utilitat més que duptosa, va acudirme tota sola aquesta reflexió:

—Aquí, ahont hi ha puesto per tot; aquí, ahont quan se tracta de vestir als gegants se cambian negociats y despatxos de siti perque aquell parell de ninots puguin estar ab tota comoditat, ¿es posible que no s' hagi trobat un local, una sala, una quadra capás de donar decorós alberch per uns quants días á aquestas pobras llistas, base, fonament y origen de tot el mecanisme nacional?—

Sigui com sigui, decidit á satisfacer la meva natural y fins á cert punt cívica curiositat, atravesso 'l pati, m' interno atrevidament sota las voltas, y ¿qué veig?

¡No veig res! Las voltas estavan sumergidas en una obscuritat tan complerta, qu' era imposible trobarse com qui diu el nas á la cara.

—Senyor guardia—torno á preguntar:—¿cóm es que aquí no s' hi veu?

—Porque aún no han encés el llum.

—¿Y per qué no l' han encés?

—¡Oh! ¡Vaya V. á saber!...—

La meva imaginació vá tornar á fer de las sevas y, evocant recorts no gayre llunyans, vaig representarme l' esplendides de llum ab que la Casa Gran s' ha presentat adornada cada volta qu' en sos amples salóns s' hi ha donat algún tiberi d' aquells que á la ciutat li costan milers y milers de pessetas...

En cambi, perque 'ls electors puguin mirar si 'l seu nom es á las llistas, no hi ha llum, no 's recorda ningú d' encendre 'ls globos eléctrichs que d' aquel sostre penjan!

Y tornantme'n al carrer, meditant sobre l' exercici del més sagrat dels drets, pensava:

—Si 'l primer acte comensa á las foscas, ¿cóm acabaré 'l darrer?

MATÍAS BONAFÉ

EL CARRER

May serás meva, dona dels meus somnis,
ni may seré per' tú!...

y tant que 'ns desitjém; prou que s' ho diuhen sovint els nostres ulls.

S' ho diuhen quan al fons de ta finestra

veig eixir el teu bust

seré, inmóvil, de mártir pacientíssima

cubert de mitja-llum

y llenas la mirada somniosa

á que 'm cerqui pels buyts

de las persianas del balcó de casa...;

¡llavors, en aquell punt

els nostres pensaments de foch se casan

y 's fonen tots en un!

¡Y tú may serás meva, tota meva,

ni may seré per' tú

perque entre 'l meu balcó y ta finestrona

hi ha un carré estret y brut;
un carré per hont passa gent de sobras
ly no hi passa ningú!

Es el mon el carrer de casa nostra;
es aquest mon d' eunuchs
que sabent qu' ets casada ab un altr' home
te vol matá á virtuts...

Es el mon dels ingrats y els envejosos;
es tot aquest trahut
d' hipócritas que 's senten moralistas
si la falta está en tú,
y son despreocupats com unas bestias
pels seus vicis impurs.

Y tant que 'ls respectém á n' els que passen
carrer avall y amunt,
¡y el nostre amor val mes que no 'l judici
que d' ell fassin tots junts!

E. Tosca.

LLIBRES

FRAGMENTOS DE MIS MEMORIAS, por NICOLÁS ESTÉBANEZ.—L' ex-ministre de la República se 'ns mostra de cos enter en el llibre que acaba de publicar. Y no per que en ell abusi del jo, com la major part dels autors de memorias, puig més aviat ne fuig; pero si per las cosas que relata y per la manera de dir las, revelació completa y espontánea de un temperament molt humá, de un carácter molt humorista y de un escriptor de rassa.

Las memorias del Sr. Estébanez tenen una relació molt íntima ab els fets ocorreguts á Espanya desde avants del any 60 fins algún temps després de cayguda la República, en tots els quals hi vá pendre l' autor una part personal y molt directa. La guerra de África, l' expedició á Santo Domingo, els preparatius de la Revolució de Setembre, la cayguda del trono borbónich, el ràpit reynat de D. Amadeo de Saboya, la proclamació de

la República, el cop d' estat del tres de janer, el pronunciamient de Sagunto, tots aquests successos memorables van apareixent en las memorias, contats per qui 'la ha presenciada y segóns vá tenir ocasió de veure'ls, en una forma ameníssima, sembrada d' anécdotas, recorts y consideracions de totas menas á quina més agradable.

Al lector li sembla viure lo que ha viscut el Sr. Estébanez, y ab tot y ser el llibre tan extens, li dol que s' acabí tan prompte, com sab greu sempre perdre la companyia de una persona de conversa atractiva y animada.

Aquestas Memorias serveixen més pera conéixer un' época que la mateixa historia. Son trossos de vida arrancats del natural, que conservan tota la forsa y tota la frescura de la realitat.

Pero aquest efecte no 's logra sempre que un s' ho proposa: pera conseguirho son necessarias dos condicions que brillan en alt grau en el que fou ministre de la República y es avuy un notabilísim escriptor. Aquestas dos condicions son el talent y la sinceritat.

¡HUÉRFANA! novela original, por EUGENIO ANTONIO FLORES.—Forma 'l volúm 84 de la popular Colección Diamante.—Se tracta de una novela interessantíssima, verdaderament espanyola, en la qual se reflectan aspectes de la vida nacional, observada ab notable perspicacia. El Sr. Flores, que s' havia fet un nom ab sa novela *Trata de blancas*, manté en bon lloch el prestigi de la seva ploma, al servey de un talent positiu de novelista.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Hedda Gabler, de E. Ibsen.—Drama en cuatro actos.—Versión Española de C. Costa y J. M. Jordá.—Aquesta traducció, esmeradament feta, fou la que 's posá en escena últimament ab éxit notable en el Teatro Principal.

Teresa.—Novela de Alejandro Dumas (hijo).—Forma part de la colecció Tasso y está traduhida ab correcció y primor per D. Torquato Tasso Serra.

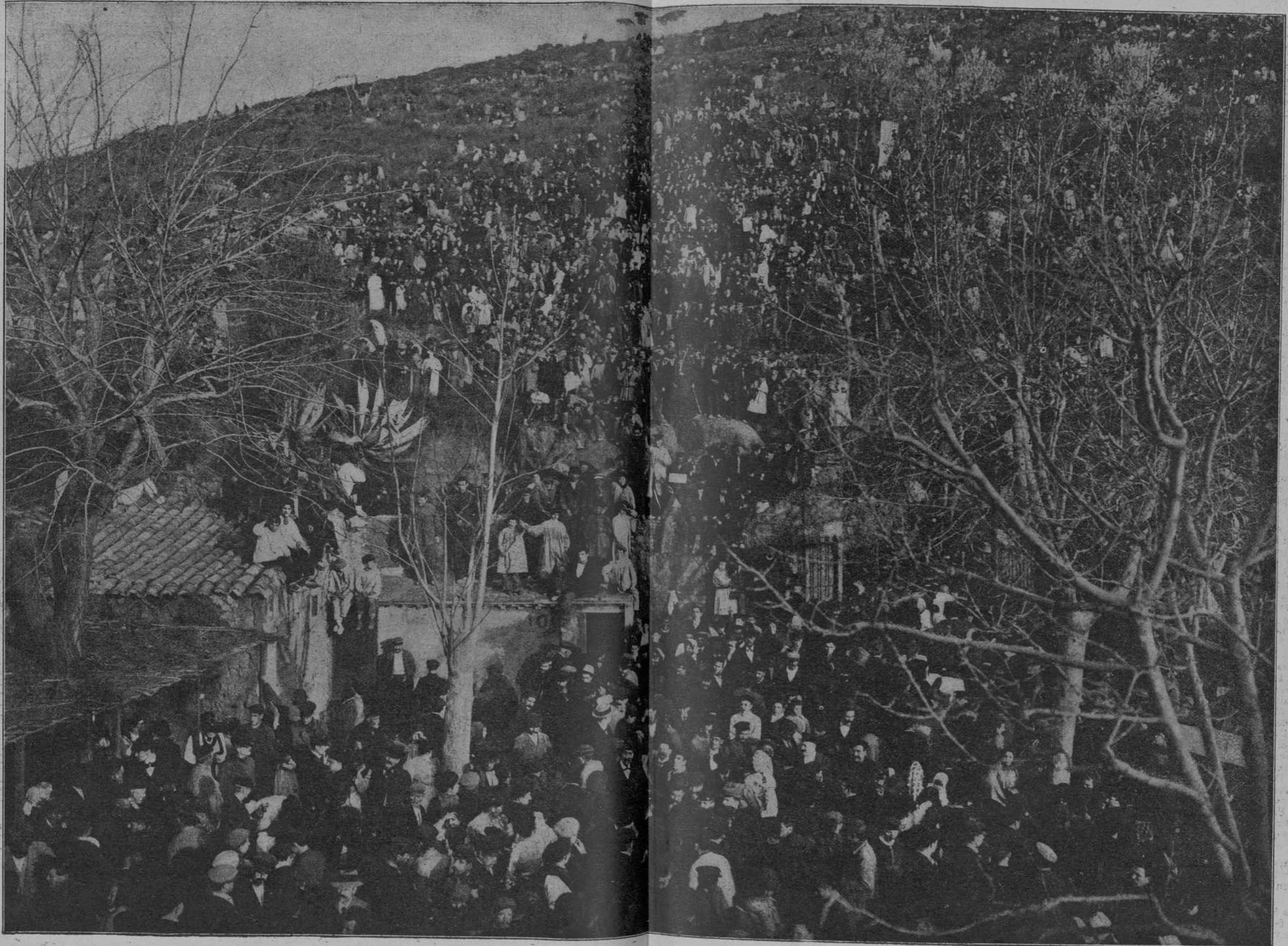
RATA SABIA

UN ALCALDE EN PERILL

Ab l'aygua al coll com se troba
y no sabent de nadá
si li prenen las carbassas,
¿cóm s' ho farà?

AL COLL. - UNA FESTA DEMOCRÀTICA

El brenar del diumenge passat.

PRINCIPAL

Dillúns, solemne concert, el quint de la serie de la *Filarmónica*.

En Crickboom arribat de fresch de una notable *tour-née* que acaba de realisar al extranger, despertant per tot arreu l' admiració més viva, empunyá la batuta pera donarnos á conèixer l' historia de l' *overtura* ab alguns exemples dels que forman época. Comensá per l' *overtura* en *si menor* de Bach, seguí ab l' *Agrippina* de Hændel, ab l' *Ifigenia en Aulide* de Gluck, ab la *Flauta màgica* de Mozart y ab l' *Anacreonte* de Chembini.

Resultat: una vetllada selecta, deliciosa, aménfissima. L' orquesta admirablement conhidada per en Crickboom feu maravellas de claretat, expressió y finura y en cada una de las pessas obtingué un éxit complert.

Aumentava l' atractiu de la audició la aparició de un violinista de cap de brot, l' Arrigo Serato, un verdader *virtuose* que domina per complert l' instrument, tocant ab un brío y un aplom extraordinaris. En el concert de Mendelssohn en *si menor* y en l' *Andant* y *Alla Zingaresca* de Wieniawsky prodigá las maravellas del seu art, entussiasmant al públich fins al deliri.

L' Arrigo Serato es un concertista de aquells qu' en una sola nit se conquistan un nom que ja may més s' olvida.

Quan entre 'ls aplausos estrepitosos de la concurrència, encaixava afectuosament ab el seu émulo Crickboom, qu' es també un gran violinista, una veu interior ens deya:—¡Qué grans son aquests artistas, qual entussiasme no 'ls deixa sentir ni una sola punyida de la corcor de l' enveja!

Y aplaudfám á n' en Serato pel seu mérit extraordinari y á n' en Crickboom qu' es qui 'ns l' ha donat á conèixer, per la seva extraordinaria generositat.

NOVEDATS

Ab l' *Africana* que ha proporcionat alguns plens á vessar hi ha alternat *La Bohème*, de la qual se n' han donadas dos representacions bastant aceptables; pero de bon tros no tan afortunadas.

Com de costum se n' emportá ls principals aplausos la Huguet per la galanura de la seva veu... y aixó que fá una *Mimi* molt cantadora, pero que á penas s' interessa ab lo que diu.

Es tan gelada la Huguet, que mes que de passió de amor ó de tisis, á dreta lley hauría de morir de un encosipat.

Dimars va efecturse 'l benefici de la simpática y inteligent artista Sra. Giudice. Un plé á vessar y una contínua ovació varen ser la demostració palpable de las moltas simpatías que ab tan pochiés días s' ha captat la beneficiada. Aquella nit l' *Africana* va sortir mes bé que cap de las anteriors; el mateix *Manolo* estigué en ocasions á l' altura d' un gegant, ab tot y ésser tan nano. La gracia, el foch de joventut y el talent de sa bona companyera semblavan que se li encomanessin per moments: en el quart acte va dir algunas frasses ab entussiasme d' artista. Deu li pagui á la senyora Giudice.

Ah, per postres y en obsequi á la colonia, va cantar unas *carceleras* y una bonica composició del mestre Borrás del Palau, la primera ab molta *pimienta* y la segona ab molt cor. Se li van aplaudir de valent, á pesar de lo exóticas que resultan sempre aquestas cosas.

CATALUNYA

Dimars s' estrená *La Venta de D. Quijote*, lletra del Sr. Fernández Shaw, música del mestre Chapí. D' ella n' parlarém la senmana próxima.

GRANVÍA

Ab la bella *Belén* hi alterna la *petit Otero*. Tractantse de una femella, jo n' diría la *petite*. Pero ¡qué dimoni! Tant se val.

—A pesar de la careta, la teva distinció no 's pot amagar: tú ocupas una posició elevada.

—Bastant: quint pis ab entressuelo.

Lo essencial es que sigui com es molt escayent, sino guapassa, á lo menos graciosa. Com á tiradora 's distingeix, fent bons blancs... y en quan se posa á ballar ho fa tant bé com una baldufeta.

UNA SOLEMNITAT MUSICAL

La *Associació wagneriana* va celebrar el xx aniversari de la mort del colós ab una vetllada digna de tan gran artista.

Vint anys qu' es mort, y algunas de las sevas inspiracions se pot dir que per nosaltres tot just naixen. No 'm refereixo á l' *overtura* del *Tannhäuser*, encare qu' en l' *Associació wagneriana* va tocarse en una forma nova unítila ab la *Bacana*, de manera que produheix un efecte grandió. Tampoch aludeixo al *Preludi* del acte ters, ni al *recitat* de Valfranc, dit ab molt bon estil pel barítono Sr. Segura, ni al coro de pelegrins cantat admirablement.

La novetat de la vetllada era l' interpretació de la Consagració del Graal de *Parsifal* adaptada pera concert. Aquesta pessa es la que hi ha que sentir per ser una de las páginas mes assombrosas del art musical.

La disposició dels coros, colocats á la manera rigorosament wagneriana y la consciencia ab que 'l mestre Ribera conduhí l' execució y per últim l' ajust y la devoció de que donaren exemple tant l' orquesta, com els coros del *Orfeo Canigó*, prestaren á la vetllada tot el carácter de una verdadera solemnitat artística, de las que sols presenciem á Barcelona, en las grans ocasions.

N. N. N.

A LA CATALANA

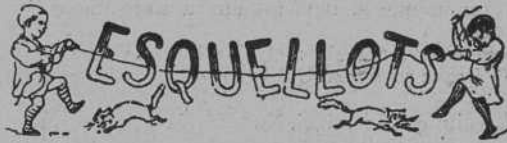
Si es cert que m' estimas
y has de ser per' mí,
com á casa teva
pots quedarte aquí.
Vina, seu vora meu y fes trago:
Aquest ví que jo bech no es xampany;
agreja una mica,
té un regust extrany...
Pero ¿aixó qué implica?
Es ví sens engany;
es ví pur, de la vinya del pare,
y 'n bevém tot l' any.

Si no 't plau el beure
y tens apetit,
el rebost de casa
veurás provehit.
Lléscat pá, tú mateixa, minyona.
Aquest pá no es pá blanch de ciutat:
grolleja una mica,
es moreno y fat...
Pero ¿aixó qué implica?
Jo hi vist fé 'l llevat;
l' hem pastat á la nostra pastera...
es del nostre blat.

Si no tens, pubilla,
ni gana ni set,

no hi fá res, acóstat,
garlém un ratet.
Jo 't diré baix, baixet, que t' estimo.
El parlar que jo tinch no es gens fi:
aspreja una mica,
potser fá enrojí...
Pero ¿aixó qué implica?
Tot ell surt de mí...
¡Es la parla del cor, la de casa,
la que fá sentí!

J. BURGAS

Quan á últims de desembre sigüé nombrat el se-
nyor Monegal arcalde de Barcelona, un amich meu
va dir:

—Me sembla que no durará gayre.
—¿Y en qué 't fundas?—li vaig preguntar.
—Senzillament—me va respondre—en que 'ls gé-
neros de cotó no aguantan.

El meu amich tenia rahó: al cap de un mes y mitj
de servir ja estava fet tot ell una clariana, y á trossos
completament esfilagarsat.

BALL INFANTIL

D' haverhi hagut un jurat
enemich de componendas,

las criaturas premiadas
haurían sigut aquestas.

Ja ho deyam temps enrera: la Casa gran es feta de pedra esmoladora.

Será precis que *La Perdiu* tributi públicament un vot de admiració á un company de causa ferm y decidit, mascle com ell tot sol, el qual s' ha fet acreedor á que li alsin una estátua.

Posseheix aquest fulano una torre en la riera de la Farigola y quina te 'n va fer, diumenje á la tarde, á l' hora en que la multitud anava riera amunt, en direcció al Coll?

Una cosa admirable: etjegar l' aygua bruta que tenia á casa seva per dificultar el pas als republicans.

Calculin quin sacrifici. No tots els gripaus regionalistas s' hi resignan á quedar-se en sech. Per aixó havém dit que mereix una estátua. Hassanyas tan estupendas son dignas de passar á la posteritat. Comens, donchs, á preparar-se la gloria més legítima de la nostra terra. En el sobreixidor del safreig de aquell ferm company de causa trobará una font inextronçable d' inspiració regionalista.

Diumenje á la Plassa d' Armas del Parch varen ferse las probas de un salva-vidas per' incendis y de

ELS LÍOS DE LA CASA GRAN

—Si m' embolican d' aquesta manera, tes clar que 'm farán caure!

unas caretas contra l' asfixia, invenció del italiá Sr. Polozzi.

Presenciá las probas que donaren excelents resultats l' arcalde Sr. Monegal.

Que per cert estava molt pensatiu.

Al veure la facilitat ab que un home pot llensarse desde un balcó abaix sense perill de rompres cap costella ¡quí sab que pensaria!

De totes maneras, creyém que un aparato Polozzi no hi estará may de sobras á la balconada de la Casa Gran.

En quant á las caretas també poden produhir bons resultats, may siga sino pera disfressarse. En quant á la asfixia ja es un' altra cosa. No dupto que servirán quan l' asfixia ve del fum... pero quan ve de l' oposició dels regidors soliviantats, no hi ha arcalde de R. O. que s' hi salvi.

La Junta en pes de la Casa de Maternitat y Ex-pòsits ha presentat la dimissió.

Crech que ha fet lo que devia.

Una plassa hi havia vacant en las sevas oficinas: la Junta citada y la Diputació havían convingut en treurela á oposicions, y á pesar d' aixó, l' Sr. Romeu, president de la Comissió provincial, va otorgarla al fill de D. Mariano Puig y Valls.

Ab tal motiu s' han realitat dos actes molt propis de aquella benéfica institució.

Es aixis que l' Sr. Romeu ha donat biberon al fill de un seu amich polítich, donchs la Junta de la Casa de Maternitat envia á dida al Sr. Romeu.

Favor per favor, y lactancia per lactancia. No hi ha res que dir.

El Sr. Soldevila, al pendre part en la discussió que sobre l' associació está sostenint-se cada dimecres al *Ateneo barcelonés*, va parlar com un libre.

Jutjin sino pels següents conceptes:

«El determinar en absolut els limits dels Estats, segons las nacionalitats, es una exigencia radical y abstracta, perque fins avuy, en el desarrollo de la Historia, cap Estat gran s' ha tancat purament en una nació.

»La providencia no vol que 'ls pobles s' aïsin y exclueixin políticament, sino que 's barrejïn com tantas vegadas ha succehit provocant aixis una més íntima comunicació de cultura. Las nacions son en la Historia órguens y conductes de la civilizació. Las que faltan á aquesta missió sucumbeixen pera no aixecarse.

»Si en un Estat se juntan varias nacionalitats de diversa cultura, es deber de las més avansadas y progressivas acometre l' empresa d' infiltrar en las altrás las sevas qualitats. La nacionalitat que, política y territorialment unida á altrás, adquireix la conciencia de la seva superioritat, la conciencia del atrás y incultura de las demás, té senyalat son el histórich en l' educació de las més atrassadas d' ellas. Sols cegada per la mesquinesa y l' egoïsme pot desentendres de aquesta finalitat y buscar espahorida l' camí de l' autonomia ó de la separació, en lloch d' acometre generosa y deliberadament l' empresa de l' hegemonia. Es providencial la colocació del débil al costat del fort, la del ignorant junt al ilustrat, y aquesta mera juxtaposició es creadora de drets y debers, en qual realisació, del costat del fort y del ilustrat, deuen estar l' iniciativa y l' alé. Colocada una nacionalitat en la situació descrita, formant un Estat ab altrás nacionalitats débils y atrassadas, falta á la seva missió, deserta son deber indignament, si tracta sols de repelirlas y de aislar-se. La Historia té la seva sanció per aquestas cobar-

días, y la sanció pot ésser la dependència de un Estat més fort.»

•••
No pot parlar-se ab més tino als insensats que sustentan certs exclussivismes contraris á la noblesa de miras y fins als mateixos interessos de la terra catalana.

Y qu' es certa la previsió senyalada pel senyor Soldevila en l' últim període dels párrafos transcrits, res ho diu més clar que las conseqüèncias de la guerra que va sostenir Catalunya contra Espanya durant el sigle XVII.

Pera fugir de las flamas espanyolas va caure á las brasas francesas, deixanhi 'l Rosselló, part de la Cerdunya, el Conflent, el Vallespir, en una paraula, una porció de la nacionalitat catalana, que may més tornarà á estar unida ab la porció restant.

Tal va ser l' obra dels segadors de 1640.

L' aventatjat artista Sr. Gili Roig té exposats á ca'n Parés un número de quadros pintats últimament durant la seva estancia á Roma.

El Sr. Gili pertany al número dels pintors sincers, dotats de forsas propias y de una manera de sentir molt personal, que fan el seu camí —un camí qu' ells mateixos s' obran— fugint sempre de recorre las petjadas ajenas. Al principi 'ls rutinaris no 'ls entenen; pero al últim solen acabar per imposarse. Sobre tot quan tenen condicions, com se li han de reconeixer en el Sr. Gili, que sobresurt per son vigor y per son colorisme extraordinariament lluminós.

Per aquest camí se va á Roma.

Fumém fumém!... que deya 'l difunt bisbe don Jaume.

La pestilencia ab que 'ns irritém el gargamelló se transforma en or dintre de las butxacas dels felissos accionistas de la Tabacalera.

Vels'hi aquí un dato que tira d' espatllas com el puro més dolent: en una sola senmana las accions de la Companyia han pujat 16 enters, cotisantse avuy á 426 per cent.

ENTRE AMERICANA Y WALS

—¿Vols sortir á pendre la fresca?
—Mes aviat sortiria á pendre una caixalada.

Gran consol pels pobres pajesos, que privats de cultivar tabaco, se veuen en mil apuros pera pagar la contribució.

•••
La monopolisadora de las cerillas per la seva part no s' adorm.

Sens perjudici dels beneficis que realisa cada fabricant ab la seva industria, en l' últim exercici ha repartit 90 pessetas per acció, ó siga 'l divuyt per cent del valor nominal dels tituls.

Tot aixó 's conseqüeix ab capsas curtas contenint mistos que per més que se 'ls fregui no s' encenen, y que per cada un que crema se 'n apagan deu.

Aixís, donchs, si volen ferse richs, ja saben el medi. Procurin que 'ls hi donguin un monopoli. Sempre val més un monopoli que un trabuch y carta blanca per' eixir á la carretera.

Se tracta de una senyora que de un quant temps ensá deu als progressos de la ciencia 'ls esplendors de la seva hermosura.

—Com hi ha mon—diu un seu admirador—que 'm casaría ab ella per las sevas condicions físicas.

—¿Per las sevas condicions físicas?—li observa un seu amich.—Deus voler dir per las sevas condicions químicas.

Á LO INSERTAT EN L' PENÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA.—*Des-a-cre-di-ta-da.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Una—Nau.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Terra baixa—Angel Guimerá.*
- 4.ª ROMBO.—

P
T A P
T O R E T
P A R A D I S
P E D R A
T I A
S

- 5.ª GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Entregaré.*

XARADAS

CARTA-XARADA AL AIXERIT POETA Y POPULAR
XARADISTA J. ASMARATS

Simpátiich Pepet: Voldría que 'm dignés ab serietat si en *Floridor* s' ha casat ab la gran de la María.

Perque jo no puch compendre com un home tan neulit pot arribá á ser marit d' un tipet tan cayo y tendre.

¿Cóm pot ser que la *Total* tan *tres-hu* com presumida, renegui avuy de la vida unintse ab un carcamal?

¿No sab ella que aquest jove á la *Tres-hu* va enganyar, y á la *Dos-quart* va deixar fentnhi una com un cove?

¿Qué no veu aquesta noya que li *dos-hu* el seu honor? ¿Qué no sab qu' en *Floridor* per enredá es una joya?

¡Vaja, jo no vull pas creure que aquest enllás siga un fet! Vegi, vegi, amich Pepet,

si l' aygua clara 'n pot treure.

Entérrissen, per favor, vosté que 'ls té á quatre passos;

y si es cert, aixafí 'ls nassos d' aquest ximple *Floridor*.

Jo no ho faig, perque visch lluny y per ell no vull da un pas, que sino... prou soch capás... de rebre alguns cops de puny.

P. D.—El meu interés es que l' encárrech compleixi. Salut, Pepet; que s' engreixi tant com son amich

V. ANDRÉS

TRENCA-CLOSCAS

DELFI AURELL CALDÉ
TARRASSA

Ab aquestas lletas degudament combinadas formar lo títul de un sainete catalá.

JOSEPH GORINA ROCA

CONVERSA

- Sabs, Rafel, que ja es aquí en Baldomero.
- ¿D' ahont ha vingut?
- Del poble del seu pare.
- ¿Quin es?
- El que entre els dos havém dit.

A. VITALLA

GEROGLÍFICH

FILET

:

TOLTI

PRATS PETIT

PER MOSTRA..

—¿A ese le han fet alcalde del barri? No le conozco.
—Sí, hombre, es el adroguer del cantó; aquel que en cada libra de monchetas te 'n quita tres onzas.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olim, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ACABA DE SORTIR

Lo Boig de las Campanillas

Gatada en un acte,
en vers
y en catalá
dei que ara 's parla

SEGONA EDICIÓ

ILUSTRADA

PER

J. Pellicer Montseny

PER

DON SERAFÍ PITARRA

SINGLOTS PUBLICATS

La butifarra de la llibertat.
La Esquella de la Torratxa.
Lo Cantador.
Lo cast-ll dels tres dragóns.
¡Cosas del oncle!
Ous del día.

Las píldoras de Holloway.
Si us plau per forsa.
Un mercat de Calaf.
Un barret de riallas.
La venjan-a de la Tana.
La Vaquera de la piga rossa.

Las carabassas de Monroig.
En Joan Doneta.
Lo punt de las donas.
L' últim Trençalós.
L' Africana (parodia).
Grá y palla.

En tometes en octau, plens de dibuixos.—Preu: **DOS rals**

COLECCIÓN DIAMANTE

Tomo 84

Precio: **DOS REALES**

¡HUÉRFANA!

NOVELA ORIGINAL

PER

EUGENIO ANTONIO FLORES

Ultimas publicaciones

H. GINER DE LOS RIOS

MANUAL DE LITERATURA

2.ª PARTE: LITERATURA EXTRANJERA

Un tomo. Ptas. 5

CH. FERÉ

Degeneración y Criminalidad

Un tomo. Ptas. 2 50

Obra sensacional:

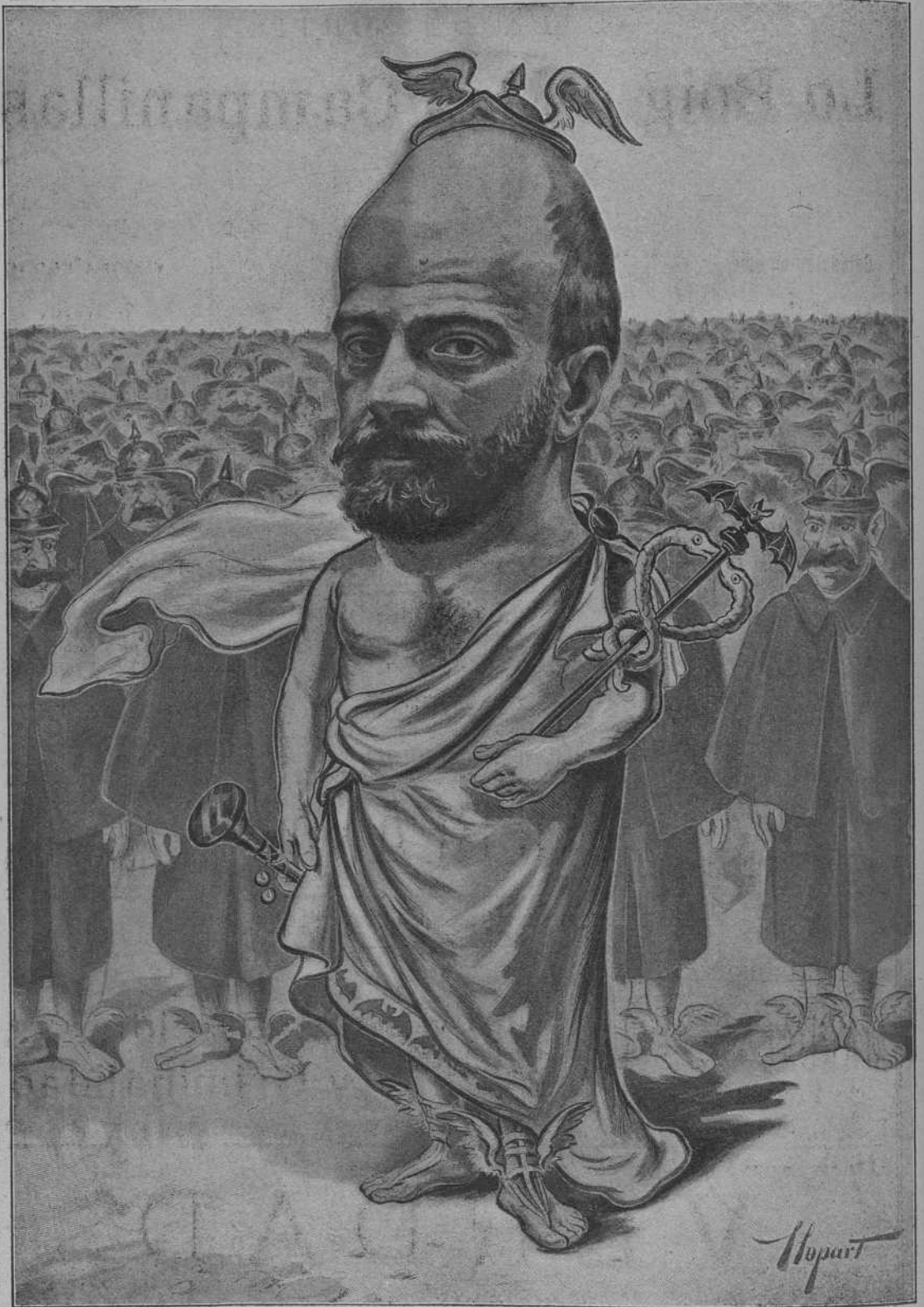
VERDAD

Dos tomos, Ptas. 4.

POR **EMILIO ZOLA**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni Lopez, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá a volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponssals se 'ls otorgan rebaixas.

DON MERCURI MONEGAL

ARCALDE DE BARCELONA,
disposat á entornarse'n á casa á la primera oportunitat.